

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Er beteckning: LI2024/02430

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Blekinge vill sammanfattningsvis framföra följande generella synpunkter när det gäller utredningens förslag och bedömningar:

1. Förslagen att minska regleringen av skogsbruket harmoniserar inte med vare sig EU-rättsliga bestämmelser eller den internationella konventionen för biologisk mångfald.
2. Miljömålet "Levande skogar": Utredningens förslag ger ökad obalans mellan produktion och miljö framför förvaltande och brukande av skog anpassat till naturvärden och den biologiska mångfalden.
3. Kulturmiljö: Utredningen väger inte in kulturmiljölagens 2 kap. (KML) bestämmelser och dess effekter på skogsbruksåtgärder. Den har heller inget resonemang om kulturmiljövärden och fornlämningar i skogsmark.

Länsstyrelsen i Blekinge tillstyrker förslagen om:

- att arealgränsen 0,5 ha för avverkningsanmälan kvarstår (kapitel 6),
- att Skogsstyrelsen inte behöver underrättas om uttag av grenar och toppar enligt 14 § skogsvårdslagen (kapitel 7),
- att ge ekonomiskt stöd till markägare för att öka arealen ädellövskog (kapitel 8),
- att markägaren ska få ersättning för bevarande av natur om skogsbruk avsevärt försvåras (kapitel 14)

Länsstyrelsen i Blekinge avstyrker förslagen om:

- ändring av miljöbalken och förordning om anmälan för samråd (kapitel 5),
- minskade krav på underrättelser för gödsling, askåterföring och anläggning av vägar (kapitel 7),
- ändring av tillämpningarna kring ädellövskog (kapitel 8),
- att förkorta tiden från 6 veckor till 10 dagar mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd kommit in till Skogsstyrelsen och åtgärden får påbörjas (kapitel 9)
- att Skogsstyrelsen, i stället för länsstyrelserna, ska bli ansvarig tillsynsmyndighet för artskydd inom skogsbruket (kapitel 12).

Beträffande övriga förslag och bedömningar som finns med i utredningen avstår Länsstyrelsen i Blekinge från yttrande, då vi inte har möjligheter eller resurser att bemöta dessa.

Generella synpunkter

Förslagen harmoniserar inte med EU-rättsliga bestämmelser eller den internationella konventionen för biologisk mångfald

I februari i år presenterade Miljömålsberedningen sitt betänkande om en strategi för hur Sverige ska kunna leva upp till sitt EU-åtagande inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). Utredningen presenterar flera förslag som kan öka nettoupptagen i skog och mark och minska gapet till Sveriges LULUCF-åtagande. De förslag som beredningen bedömer kan ge störst effekt fram till 2030 är minskad avverkningstakt till 2030 och återvätning av våtmarker. Miljömålsberedningens förslag uppskattas kunna resultera i ett ökat årligt nettoupptag på cirka 7 miljoner ton år 2030. Utifrån det försämrade upptaget i markanvändningssektorn under 2023 bedömer beredningen att förslagen inte är tillräckliga för att nå Sveriges åtagande till 2030.

Länsstyrelsen anser att förslagen att minska regleringen av skogsbruket inte harmoniserar med vare sig EU-rättsliga bestämmelser (Fit for 55, LULUCF) eller den internationella konventionen för biologisk mångfald (CBD).

Miljömålet "Levande skogar"

Utredningens förslag ger ökad obalans mellan produktion och miljö. Detta då förenkling av regelverk för skogsbruket har getts företräde framför förvaltande och brukande av skog anpassat till naturvärden och den biologiska mångfalden. Detta innebär en förskjutning gentemot miljömålet "Levande skogar" och andra mål och strategier kopplade till skogens värden. Utredningens uppdrag att arbeta utifrån att produktion och miljö är jämställda borde ha hanterats med ett bredare perspektiv.

Kulturmiljö

Den presenterade utredningen har inget resonemang av kulturmiljövärden och fornlämningar i skogsmark. Inte heller nämns något om det biologiska kulturarvet. Utredningen väger inte in kulturmiljölagens 2 kap. (KML) bestämmelser och dess effekter på skogsbruksåtgärder. Det anges, under rubriken Annan relevant lagstiftning, att KML innehåller förbud mot att skada fornlämningar och krav på tillstånd från länsstyrelsen för ingrepp i fornlämning. Utöver detta nämns inte KML. Det framgår inte heller om någon med kulturmiljökompetens eller kompetens kring kulturmiljölagen deltagit i utredningen. Ur kulturmiljösynpunkt bör utredningens förslag kompletteras med avsnitt eller förtydligande om hur kulturmiljöhänsyn ska kunna efterlevas.

Fram till 2019 skickade Skogsstyrelsen vidare avverkningsärenden som kunde vara tillståndspliktiga enligt kulturmiljölagen för prövning hos Länsstyrelsen åt markägaren. Efter 2019 slutade Skogsstyrelsen med detta och ansvaret övergick till markägaren att själv veta när de behöver söka tillstånd enligt kulturmiljölagen. Detta motiverades delvis av att det blev en administrativ förenkling för sökanden. Sedan dess framgår det att för många kulturlämningar skadas vid skogsbruksåtgärder vilket leder till att kulturarvet utarmas och att miljömålet "Levande skogar" inte uppfylls. Enligt Skogsstyrelsens statistik, inventering av kända kulturlämningar, framtagna år 2024 så skadas redan nu 30% av alla kända kulturlämningar av föryngringsåtgärder. Det borde göras en konsekvensanalys av detta inför utredningens eventuella genomförande.

Det behöver i regelverket tydligt framgå vad en väsentlig ändring av kulturmiljön innebär, om markägaren själv ska kunna avgöra om samråd enligt 12 kap 6§ miljöbalken är nödvändigt. Utredningen saknar sammantaget en redovisning av konsekvenser av att ha en "uttömmande lista" som endast gäller en lagstiftning, och oklarheter som riskerar uppstå kring hanteringen enligt övriga lagstiftningar som kan påverkas, ex Kulturmiljölagen. Det finns också idag stora mörkertal i fråga om omfattning av kulturlämningar i skogsmark

samt att det i fornlämningsregistret finns brister i beskrivningar om lämningars antikvariska status. Då den tidigare samverkan mellan Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen inte längre råder blir det ytterligare komplicerat för markägare att veta vilken myndighet de ska vända sig till. Kvalitetshöjande fältinventeringar med fokus på kulturmiljövården sker idag i låg omfattning. Länsstyrelserna har idag små eller inga möjligheter att utföra fältinventeringar utan att extra medel tillförs.

Synpunkter på förslagen

Kapitel 5: Förslag om samråd enligt miljöbalken

Utredningen föreslår att kopplingen mellan underrättelse för avverkning enligt 14 § skogsvårdslagen (avverkningsanmälan) och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken tas bort. Bedömningen om en anmälan för samråd behövs eller ej, faller därmed på markägaren. Länsstyrelsen anser att anmälan om samråd ska ligga kvar på myndigheterna för att minska risken för att åtgärder som utgör en väsentlig påverkan på naturmiljön kan komma att utföras utan att en anmälan om samråd har lämnats in.

Kapitel 6: Arealgräns vid underrättelse om avverkning

Bra att arealgräns 0,5 ha kvarstår. Det alternativa förslaget riskerar att resultera i större negativa konsekvenser för naturmiljön. Många värdekärnor och livsmiljöer för fridlysta arter i Blekinge är små och under 2 ha.

Kapitel 7: Övriga åtgärder med krav på underrättelse

Länsstyrelsen anser det rimligt att Skogsstyrelsen inte behöver underrättas om uttag av grenar och toppar enligt 14 § skogsvårdslagen eftersom det är förknippat med slutavverkning. Däremot anser vi det inte lämpligt att minska kraven för maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt anläggning av vägar då dessa åtgärder kan innebära betydande miljöpåverkan beroende på områdets känslighet och vilka arter som finns där.

Kapitel 8: Ny syn på ädellövskog

Utredningens förslag att dagens krav på tillstånd för avverkning av ädellövskog ersätts med samma underrättelseförfarande för slutavverkning som för annan skog riskerar kraftigt att försämra ädellövskogarnas unika värden. Det hänger heller inte ihop med andra mål för ädellövskogen där värdekärnor bör få ökad status och förbättrad konnektivitet. Att koppla kravet för när en anmälan ska

göras och plikten att föryngra till brukningsenheten i stället för till ädellövsbeståndet, som kan gå över flera fastighetsgränser, kan leda till att värdefulla ädellövsbestånd styckas upp och försvinner. Skogsstyrelsens möjlighet att förelägga om anläggning av ny ädellövskog tas bort enligt förslaget och det ska vara möjligt för fastighetsägare att omföra ädellöv till t.ex. barrskog, under förutsättning att andelen ädellövskog bibehålls på brukningsenheten.

I kombination med ovan förändringar och förslaget att ansökan om tillstånd för avverkning i ädellövskog tas bort och att 10 dagars regeln ska gälla, öppnar det upp för risker som innebär mer fragmentisering och förlust av ädellövskogar med lång kontinuitet. Om förslagen genomförs kommer det sannolikt att leda till försämrat tillstånd för biologisk mångfald kopplat till ädellövskogar. Förslaget att stimulera ökad areal ädellövskog är bra men det är viktigt att också stimulera stöd för att sköta ädellövskog. Skötsel av ädellövskog kräver åtgärder under flera tillfällen under en omloppstid och är ofta mer kostnadskrävande än barrskogsskötsel.

Kapitel 9: Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder för flera åtgärder, samt förkortad handläggningstid

Förändrad handläggningstid från 6 veckor till 10 dagar är för kort. Varken Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen har resurser för att kunna efterleva detta. Om ärendena ska behandlas enligt 12 kap 6 § miljöbalken kan det fordra internremittering och den korta tiden är inte rimlig för att kunna kräva detta. Länsstyrelsen ser också att flera lagstiftningar kommer att beröras vilket komplicerar det ytterligare, framförallt för markägarna som får ökade krav att se till att skogsvårdslagen, kulturmiljölagen etc. efterlevs samtidigt som samverkan mellan myndigheter minskar.

Ur skogsbrukets synvinkel kan dagens handläggningstid på 6 veckor knappast anses vara för lång. En förändring innebär dessutom större skillnader i handläggningstider mellan olika myndigheter vilket riskerar att skapa otydlighet för markägaren och att fler värden i skogen riskeras att skadas.

Kapitel 10: Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Förslaget förutsätter att myndigheter har tilldelade resurser för att bekosta utredningar. Annars finns det risk att resurser saknas för att bedöma åtgärden och att beslut fattas på otillräckliga uppgifter.

Kapitel 12: Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

Länsstyrelsen anser att prövning av artskyddsdispens för skogsbruksåtgärder bör ligga kvar på länsstyrelserna. Det finns en stor risk för att helhetsperspektivet över landskapet minskar med förslagen i utredningen och att polarisering mellan olika typer av markanvändning ökar. Många arter är inte bara skogslevande utan beroende av olika miljöer, inte bara skog, under hela sin livscykel. Länsstyrelsen har upparbetade rutiner gällande prövning av artskyddsdispenser och det förefaller märkligt att göra åtskillnad på prövningen beroende på typ av verksamhetsutövare. Det finns också risk för att samsyn mellan myndigheter gällande regional/lokal bevarandestatus för fridlysta arter försämrats och att bedömning för olika åtgärders påverkan på bevarandestatusen görs olika.

Både fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet berör inrättande av Natura 2000-områden som länsstyrelserna prövar i samband med ansökan om tillstånd och skogsbruksåtgärder. Att behålla det grundläggande ansvaret för artskyddet hos länsstyrelsen bidrar till att upprätthålla helhetsperspektiv och samsyn.

Kapitel 14: Ersättningsmodell

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om ersättningsfrågan till skogsägare då det är en förutsättning för ett hållbart skogsbruk och en levande landsbygd. Ersättning är även en viktig fråga för att skapa ett incitament till skapandet och bibehållandet av höga naturvärden. Skogen är ett samhällsintresse, samtidigt ska produktion och miljö väga lika tungt för skogsägaren i dess brukande. Att skapa ett tydligt incitament för skogsägaren för en ökad biologisk mångfald kommer resultera i en ökad förståelse för att den biologiska mångfalden är ett samhällsintresse. Därför är det relevant att säkerställa rätten till ersättning vid inskränkningar i skogsbruket som går utöver vad som är rimligt att markägaren ska tåla.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med enhetschef Daniel Ottosson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Elsa Eneman (enhetschef Miljöstrategiska), Sofia Engzell (enhetschef Miljöprövning), Magnus Petersson (antikvarie/arkeolog) och Ulrika Widgren (biolog/N2000-samordnare) medverkat.